

Čertice iz življenja Šnakšnepkovskega.

(Spisal Fr. Erjavec.)

I.

Večkrat sem se že jezil, da na zadnjem koncu mesta v tako pustem kraju stanujem, da je moja okolica pušobna in da sem moral včasih po zimi v južnem vremenu blato do kolena bresti. Zdaj me je pa vsa nevolja minula, rad brodim blato, ker sem se v svoji soseski s slavno znano osebo, z gospodom Šnakšnepkovskim, soznani. To je mož, ki mu ga ni kmalo para, domovina in stoletje sta lahko ponosna na tega velikana učenosti. On je mož, ki toljkanj za človeški blagor gori, da vse svoje življenje družega ni tuhtal, kot to, kako bi človeštvo osrečil. Noč in dan si ni dal pokoja, vedno si je glavo belil, je pazil in risal, filozofiral in eksperimentiral in si prizadeval, priti na sled važnim prikaznim in resnicam v naravi, ktere bi bile potem živi viri za osrečenje človeštva.

Po dve ali tri ure je včasih sedel pred mikroskopom kot muha v medu, ni se ganil, še sopsti se ni upal, le včasih je ves zamišljen glavo podperl in nerazumljivo v brado mermral, pa zopet pogleda po ozki cevi, zmaje z glavo, zopet pogleda in po pol ure mu včasih stermiti oko v predmet. Ko bi kdo njegovega občnokoristnega prizadevanja ne poznal in ga tako sedeti vidil, bi morebiti mislil, da dobri možic „quadraturam circuli“ ali pa gotovega, nespodtakljivega pomočka zoper pasjo steklino išče.

Pa kaj je neki učenega Šnakšnepkovskega v tak nemir pripravilo? Morebiti po prezgodaj umerlih drazih prijatlih žaluje? — O, ne! Ga je znabiti zlobna osoda ob vse premoženje pripravila? — Tudi ne! Ali mu je toča up bogate žetvi uničila? — Tudi to ne!

Učeni možje še zdaj ne vedó, kakšen je zadnji člen tipavnic majhnega bolhi podobnega keberčka. Pri pretresovanji tega važnega uprašanja so se med učenimi dve stranki osnovale.

Ena terdi, da je pri ti živalici, koj ko se izleže, zadnji člen tipavnic rujav in da še le s časom čern postane. Druga pa ji vkljub terdi, da je omenjeni člen zmiraj čern. Ker pa nobena stranka odjenjati ni hotla, ampak terdovratno svojo terdila, se je unel hud peresen boj in popisali so cele skladovnice popirja, da je moja kuma branjovka dve leti sol in štupo vanj zavijala.

V serce je ta zdraha „sacerdotum naturae“ složnega in miroljubnega Šnakšnepkovskega bolela. Da bi te znanstvene pravde enkrat konec bilo in se zopet ljubi mir vernil med serdite naravoslovce, je Šnakšnepkovski nalovil cele rodovine teh keberčkov, majhnih in velicih, starih in mladih, rejenih in meršavih, moških in

ženskih; lovil jih je po zelenih travnikih in po pisanih gozdh. — In zdaj jih pregleduje

„od prihoda zlate zore,
dokler solnca luč ne vgasne.“

Al vender pravega spoznati ne more, ker pri enih so člani rumeni, pri enih rujavi in zopet pri enih černi. — Toraj mu oko stermi in mre in serce ga boli, ko pomisli, da pravde in anarhije še konec ne bo.

Njegov hlapčec Boštjan, ki je bil vedno na lovu in je cele menažerije teh zveri za Šnakšnepškovskov kabinet oskerboval, je skušal svojega gospoda potolažiti in mu reče:

„Ljubi moj gospod, nikar toliko zavoljo tega ne tugovajte! Jaz bi mislil, pustimo živalicam njih tipavnice, kakor jim jih je Bog ustvaril. Čemu tedaj toliko živalic neusmiljeno moriti, saj mende ni na ti reči toliko ležeče?“

„Kaj! — da na tem ni nič ležeče??!“ zavpije gospod in jeza mu napne žilo na čelu. — „Pa kaj! tvoj megleni pogled ne seže tako daleč,“ pristavi bolj počasi in zasmehljivo Šnakšnepškovski, „ti ne previdiš, koliko škode skoz to učenost in po ti blagor vsega človeštva terpi; se ve, tvoj bistroum ne seže tako daleč. Saj ti tudi ne zamerim, ti me ne razumiš, ti ne vidiš čistega plamena, ki v meni za človeški blagor gori.“

Hlapčec gospoda milovaje pogleda in se iz sobe zmuzne.

Drobtince.

Ajdovo zerno. Narodska pripovedka. Zapisal J. Bohinc. — Očetje naši so stanovali nekdej v deželah izhodnih, tam kjer sije in greje solnce let in dan, kjer je zlata obilno in bogastva bez mere. Toda sčasom v krajih taistih so se ljudje do čuda pomnožili, in selišč drugih iskat, se napotijo očetje naši. Miroljubni so rajši zapustili kraj obilne sreče, kot da bi se bili ruvali in pobijali. Popotnim jim boginja, ktera jih je ljubila zavoljo miroljubnosti, da zerno, rekoč: „Koderkoli bote popotovali, vsadite zerno to; kjer ozeleni in zraste, tam ostanite. Ako pa neozeleni o dnevih treh, ga izkopljite in pomeknite se dalej.“ Nikjer ni ozelenelo zerno: ne na bregu morja črnega, ne po planjavah polskih, ne po gorah nemških, le v zemlji slovenski je ozelenelo in razcvetelo se belo in prineslo sad prijeten in obilo koristen. In dan današnji seje Slovenec ajdo, — če to suša pritisne ali slana popari — je slaba za slovenskega kmeta.

Ruski jemščik. Spisal rajni F. Jeriša. — Jemščik (Fiaker) je potniku dragotina, da je ni preplačati. Si se pogodil z njim ter mu še poverh dal razumeti, da se imá nadjati dobre napitnine, postane s tim tvoj naj zvestejši oskerbovavec, tvoj vodnik v tujih mestih, tvoj mešetar pri

kar je doslej še pomanjkljivega. Ali ni mogoče, da bi se kaj takega tudi pri Jugoslavenih začelo? Vredništva gospod. lista, Novic in Glasnika bi v ta namen gotovo svoje liste odperle. Najden izraz bi se točno in vestno gledé svojega pomena opisal in k temu še pristavil nemški ali latinski izraz. Vsak pisatelj naj bi napravil malo zbirko tehniških izrazov, ktero bi po priložnosti pomnoževal in kdor bi med ljudstvom najdel kaj vrednega in veljavnega, bi letó tudi drugim naznanil. Na slovarje naslanjati se ni varno, ker enemu ni nikdar mogoče, da si pravega določenega pomena vsake besede oskerbi.

Zbirajmo tedaj skerbno in vestno med ljudstvom tehniške izraze, oznanujmo si jih vzajemno, in če po takem potu sverhe ne dosežemo, idimo prijazno na posodo k bližnjemu sosеду, in če bode treba, tudi ž njim dalej k drugim sorodnikom. Zlahniti ne razderati bodi naša sverha in vzajemnost naša vodkinja!

V. J.

Čertice iz življenja Šnakšnepkovskega.

(Konec.)

II.

Ker me je Šnakšnepkovski vedno vabil, da bi ga enkrat obiskal, sem se namenil, ker je vreme deževno bilo, ga obiskati. Pridem v hišo, poterkam na vrata, pa nihče se mi ne oglasi, spet poterkam, dvakrat, trikrat, pa ker le ni glasú, primem za kljuko in stopim v sobo, bila je prazna, torej grem naravnost proti Šnakšnepkovskovemu kabinetu.

Že sem za vratmi stal, pa Šnakšnepkovski je bil tako zamišljen, da me ni zapazil, ko sem v kabinet stopil. Na mizi je imel mikroskop nastavljen, on pa kot zamaknjen gor in dol koraka, si včasih veselja roke pomane in zopet gor in dol hoditi jame. Jaz za vratmi pokašljujem, pa me ne zapazi, zadnjič ga nagovorim:

„Dobro jutro, gospod Šnakšnepkovski!“

„O dobro jutro! ste Vi tukaj? ravno prav, glejte tukaj, bonus quoque interdum dormitat Linneus; le pogledjte tega drekoberbčeka, Linné ga ni ločil od tega-le, ki ga tu vidite, ampak ima oba pod imenom „Aphodius fimetarius“ in tudi moj prijatelj na Nemškem gospod Berghaaggenbuttenreuther ga v svojem imenitnem in obširnem delu „o drekoberbcih,“ ktero tukaj v treh krasno vezanih zvezkih vidite, ne loči. O triumf, triumf, v kratkem bom svetu naznanil, da en drekoberbec več na svetu živi. O sreča, moje ime bo zdaj neumerjoče vedno med naravoslovci slovelo.“

„Pa kaj je razloček med njima?“ — Gospod Šnakšnepkovski naenkrat veseli glas v resnega spremeni, me prime za roko, me pelje k mikroskopu in z veselja žarečim obrazom mi reče:

„Odvzdignite temu keberčku zadnjo nožico in povejte mi, kaj vidite?“

Jaz storim, kakor mi veli, gledam in gledam, pa ne vidim ničesar posebnega.

„Jaz ne vidim ničesar.“

„Ni - i - č?! Kaj da bi ničesar ne vidili, o to ni mogoče, le dobro pogledajte in morate kaj viditi; le prav dobro v kotiček pogledajte, prav natanjko — ali ne vidite — dve majhni kocinci?“

Ko sem vidil, da ni drugače, da moram po vsi sili viditi, sem zadnjič rekel, da vidim.

„Zdaj je pa še treba novincu ime dati. Pa kakšno? Se ve, da tako, da bojo ob kratkem njegove lastnosti, po katerih se od svojih sorodnikov loči, zapopadene. Pa v katerem jeziku bi ga kerstil? V latinskem? Bom poskusil. (Prinese latinski slovar.) Pod zadnjo nogo kosmat, „sub pede barbatus,“ pa kaj se pravi zadnji? „Mi le morete pomagati?“ me naprosi.“

Jaz hitro vso svojo latinščino skupaj spravim — mislim, mislim, kar se spomnim, da sem v Cezarji „agmen novissimum“ vedno „zadnji oddelk“ prestavljal.

Šnakšnepkovski je imel tako zaupanje v me, da brez vsega premislika ime: „subpedenovissimobarbatus“ skuje. — „Aphodius subpedenovissimobarbatus“ dobro, bo že!

Pa kar naenkrat jame Šnakšnepkovski čelo gerbančiti; vidilo se mu je, da mu nekaj ni všeč. —

„Ime je tu, pa je le latinsko! latinsko je presplošno, saj ima že vsaka živalica dve latinske imeni; o gerško — gerško, to je vse drugače, to vse drugače po ušesih šumi, in ko bi mogel dobro gerško ime sestaviti, bi mi to veliko več slave prineslo, — pa — — —“

Čez nekoliko časa se proti meni oberne in mi s slovesnim obrazom pravi:

„Pripustim Vam to čast, dajte mu Vi gerško ime, ktero bi ob kratkem povedalo, da je keberček pod zadnjo nogo nekoliko kosmat.“

Se ve, da je tudi mene s tem počastenjem v veliko zadrego pripravil. Iščem po slovarju potrebnih besedi in z velikim trdom spravim besedo: „hypeshatopodoligokometes“ skupaj. Pokažem jo Šnakšnepkovskemu in ta od veselja poskakuje in mi zagotavlja, da je ime izverstno, da tako po ušesih šumi, da mora vsaki, akoravno gerškega ne ume, prec uganiti, kaj da pomeri.

„Ta keberček je tedej Vaš kerščenec in vem, da tega dneva nikdar ne bote pozabili.“

„O gotovo ne!“

„Če Vam ni odročno, obiščite me še popoldan, Vam imam še marsikaj važnega pokazati.“

„Če Vam le nadležen nisem, bom rad prišel.“

„Mi bo veselje.“

„Z Bogom!“

III.

Ura je komaj dve odbila, že sem bil pri Šnakšnepskovskem. Ko stopim v kabinet, mi pride gospod z veselim obrazom naproti in mi reče: „Ker ste mi pri kerstu drekoberbčeka pomagali, Vam hočem v zahvalo enega njegovih bratcov podariti. Sicer jih nimam več kot pet, pa saj pojdem jutri spet na lov. Pa Vam mende še nisem povedal, kje da ta živalica živi. Akoravno sem se že dve leti trudil in jo zalezoval, je nisem še nikjer drugod našel, kot le v kozlovih bobkih; ker pa tukaj blizo kozlov ni, moram dan hoda daleč hoditi. Pa se tudi v vsakem bobku ne najde, ampak le v taistih, ktere okoli dve leti stari kozlički popuščajo. Čudno je, da v bobkih starih kozlov in koz in tudi v bobkih od mladih kozic keberčka najti ni. Dolgo, dolgo nisem mogel tega izpaziti, akoravno sem si veliko truda prizadeval. Še le pred enim tednom sem resnici na sled prišel.

Zdaj sem pa že spisal životopis keberčka, ga tudi štirindvajsetkrat večjega narisal in vse to bom z natančnim popisom razločnosti akademiji na Dunaj poslal, da bode berž ko bo moč natisnjeno in da pojde po širokem svetu oznanovat mojo slavo. O veselje, kakoršnega si bogatinec s kupi denarja kupiti ne more!

„Pa nate! tu imate keberčka, kterega sem Vam obljubil.“ S temi besedami stopi k mizi, vzame majhno steklenico v roke, oslini majhen čopič in izvleče enega keberčka.

„O zaprite, zaprite naglo okno! če ne, ga bo sapa vzela, in če bi ga potem ne najdel — o strašna misel!

Ko okno zaprem, vzame bucko, prebode ž njo majhen trivoglat listek popirja, ga namaže na enem voglu z gunitom, prime keberčka in počasi in varno ga nese na popir, ga poravna, mu berke zaviše in noge skerči.

„Tako! zdaj je shranjen, zdaj je pa na Vas, da bote pazili, da ga ne zgubite, ali mu kake nožice ne odlomite, ker škoda bi bila — —“

„O ne skerbite, gotovo bom nanj pazil, kot na svoj naj večji zaklad.“

„No zdaj bi bilo to pri kraji, imam Vam pa še marsikaj pokazati.“ Vidite! ravno tu imam pred sabo mušico, ki sem jo lansko spomlad iz gnojnice potegnil. Prec, ko sem jo pogledal, sem vidil, da je nekaj posebnega, nekaj novega.

Pa pri mušici si nisem upal sam novo species narediti, toraj sem jo poslal prijatlu Kőrösnetfögötu na Ogersko. Ker so mušice njegove ljubljenske, je pri prvem pogledu vidil, da se živalica po boji od navadne mušice loči; navadna mušica namreč je črna, ta je bila pa rujava. Meni v čast jo je potem Ceratopogon Šnakšnepskovskii imenoval.

Pa kakor vsak človek, imam tudi jaz nekaj sovražnikov. In eden teh je Štrucelius. Že od nekdanj sem mu tern v peti, pa sam

ne vem zakaj? Saj nobenemu človeku nič žalega ne storim; moja vedna skerb je sreča človeštva, in vendar mi imenovani Štrucelius vedno kljubuje in si prizadeva, mojo čast in moje zasluge kratiti, kjer koli more. In zdaj ga tudi ta Ceratopogon Šnakšnepskovskii v oči bode, toraj je raztrosil, da po meni imenovana mušica je navadna, rujava je le zato, ker je v gnojnici ležala in za dokaz navede, da se nobena več ne najde in nazadnje tudi pristavlja, da se ne spodobí, živalim imena mož dajati.

Mislím, da sami previdite, da je vse njegovo govorjenje puhlo. Kaj hočemo, da je živalica tako redka, in da dozdej še nihče ni bil tako srečen, kakor sam jaz. Kar pa od imen mož pravi, to sama nevošljivost iz njega govori. Mende se mu pod nos kadi, da ni bil še tako srečen, kaj novega najti, in da v celem katalogu ni nobene-ga Štrucelii.

Pa mu bom že povernil, saj ravno zdaj — — — o za božjo voljo! gotovo ste keberčka, kterega sem Vam ravno podaril, na tla zbili!

„Da! gospod, vganili ste jo, Vaš keberček je šel rakom žvižgat, z ruto sem ga na tla zbil.“

„O! ne govorite tako lahkomišlno, zdaj vem, da ne poznate prave cene te živalice.“ O miserere — —

Vidil sem, da sem se gospodu nekoliko zameril; da bi bil tedaj to popravil, sem se ž njim vred kot očitni grešnik na tla vergel, in stavim, da sva dalj kot eno uro med vednimi izdihleji iskala, pa od keberčka ni bilo sluha ne duha.

Ker so me kolena že bolele, sem se skušal z zvijačo gospodu spet prikupiti. Na mizi je ležalo več unih splošnih drekoberbčkov. Ker sem vedel, da ga Šnakšnepskovski ne bo poznal, sem zmuzal enega skrivaj iz mize in naenkrat zaženem veseli glas: „Ga že imam, ga že imam!“

Urno skoči Šnakšnepskovski na noge in pogleda keberčka, ki sem ga v roki deržal.

„Je že! je že! Zdaj ga pa bolje shranite, tu Vam dam škatlico.“
Spravim keberčka, in ker se je že mračilo, se poslovim in grem smehlaje po stopnicah.

Glasnik literarni.

„Slavische Bibliothek oder Beiträge zur slavischen Philologie und Geschichte, herausgegeben von Fr. Miklosich und J.(osef) Fiedler. II. Bd. Wien bei W. Braumüller 1858.“ vel. 8.

Le-ta (II.) zvezek teh važnih spisov utegne vse jezikoznance in zgodovinarje še veliko bolj oveseliti, kot jih je I. leta 1851. Jako učena moža sta se združila, da sta spravila na dan II. del imenovanih bukev, ki imajo v sebi vsega vkup 20 spisov (na 312 stranéh).

še je opomnilo do zdaj, vidimo jasno, da ljudstvo bi užé bralo, ko bi le imélo kaj. In kakor bi rastlo med nami število dobrih knjíg, tako bi tudi rastlo med narodom veselje do njih.

Čertice iz življenja Šnakšnepškovega.

IV.

Dva mesca sta že pretekla, kar nisem verlega gospoda Šnakšnepškovega vidil; namenil sem se tedaj, ga spet enkrat obiskati. Grem naravnost v njegov kabinet. Ravno sem hotel na vrata poterkati — kar ostermim in roka mi zastane.

Pri na pol odderznjenih durih vidim Šnakšnepškovega na stolu sedeti; pa to ni več Šnakšnepškovski, komaj le senca nekdanjega Šnakšnepškovega. Obraz je upaden; uderto, na pol zaperto in stermeče oko zré na tla vedno le na eno mesto. Sicer rujavi lasje so zelo pobeljeni, in zmeršeni na zgerbančeno čelo visé. Njegova brada, popred zmirom gladka kot lice novorojenega deteta, zdaj gotovo že sturnajst dni britve vidila ni. V levi roki derži majhno tablico, desna mu pa kot mertva visi na tla. Tu sedi kot kip, izsekan iz mertvega marmeljna.

O Šnakšnepškovski! kakšna nesreča te je zadela? — Ko bi bil Šnakšnepškovski jarm zakona nosil, bi djal, da je šla gospa Šnakšnepškova „ad matres“ počivat; pa saj dobro vem, da je on še vedno deviški samec. —

Zdaj se je nekoliko premaknil, pogleda tablico v levi roki, in izdihne globoko, da stene votlo odmevajo, zraven pa nekaj nerazumljivega mermra, iz kterega le besede: Adelops — Judendorf — razumim. Te besede so mojo radovednost le še bolj zbudile, toraj stopim v kabinet, se mu počasi bližam in mu položim roko na ramo.

Zdaj odpre oči, kot bi se zdramil iz dolgega spanja, vzdigne glavo in me milo pogleda.

„Dragi gospod!“ ga nagovorim, „kaj ste tako žalostni, kaj se Vam je zgodilo, kaj Vas je tako spremenilo, da Vas skoraj spoznati ni?“

Mož raztegne široke usta, se ironično nasmehlja in pravi: „O verjamem, da sem se spremenil. Povedal bi Vam vso nesrečo, ki me je zadela kot strela iz jasnega neba; pa čemu bi si s povestjo ponavljal vse terpljenje in vse muke, ktere je moja duša prestala. — Čemu bi si še enkrat odpiral vse kervave rane, ki mi jih je vsekala ta zguba. O Adelops! o Judendorf! o Judendorf!!“

„Prosim Vas gospod, povejte mi vse, gotovo se Vam bo serce zljajšalo, kot svojemu prijatlu mi odložite pol bremena.“

Nekoliko časa me pogleduje, potem me prime za roko, me posadi na zofo, nekoliko pomisli in zadnjič začne:

„Znano Vam je, da naša deželica slovi po vsem svetu zavoljo znamenitnih živalic, ki pri nas v podzemeljskih jamah prebivajo, s katerimi se ne more nobena druga dežela ponašati. Ravno jutri bo tri tedne, kar sem v kerški jami najdel novega keberčka, Adelopsa po imenu, ki se od družih svojih sorodnikov prav dobro loči. Mislite si moje veselje. Ko pridem domu, ga hitro kontrofiram, popišem in prijatelju Gimpelspatzu na Dunaj pošljem. Na tega keberčka sem si zidal zlate gradove. Ker akoravno mi ni toliko za posvetno čast, kot za učenost in za blagor človeštva, vendar ne morem z mirnim očesom gledati, kako moji nasprotniki za vsako majhno stvarico svetinje, križice in diplome dobivajo, mene pa nevošljivi samopridneži vedno odrivajo. Ta keberček bi mi mogel saj vrata v cesarsko akademijo odpreti. Moj prijatelj Gimpelspatz bi bil lepega novinca v velikem zboru „in persona“ pokazal in če bi bil ravno spet nevošljivi Štrucelius vse žile napenjal, mi saj diplom akademiškega uda ne odide. — Pa človek obrača, Bog pa oberne.

Drugi dan po kosilu prebiram časnike in naletim tudi na novico, da sta sinoč ljubljanski in dunajski vozovlak pri postaji Judendorf skupej zadela, da so se vozovi podrobili in se tudi veliko blaga poškodovalo. Ko to preberem, mi začne strašna misel ustajati. Kaj! ko bi bil tudi moj edini Adelops, punčica mojega očesa, na nesrečnem vozovlaku. Še enkrat preberem prigodbo, primerjam dan in bolj in bolj se mi dozdeva, da je moj ljubljencek med nesrečneži. Oh ko bi bilo to res, kaj bi jaz revež počel? Začne se mi po glavi bloditi, veržem časnik iz rok in derem na pošto. Spehan pritečem tje. „Kdaj ste oddali škatlico z mojim keberčkom?“ „Včeraj“ mi odgovori neusmiljen uradnik, nemisleč, da mi z eno samo besedo utopi vse moje upanje.

„Oh včeraj! zakaj pa ravno včeraj!“ tožim vradniku.

„Kdo zlodja! bo vedil, kaj se lahko vse zgodi, pa en keber manj ali več, koliko ljudi je zraven konec vzelo! Vaš keber, to je nar manjša stvarica.“

Meni se pred očmi kar černo stori, nič mu nisem odgovoril temu zarobljencu, hitim v telegrafijo in telegrafiram v Gradec vodju železnice, svojemu nekdanjemu sošolcu, da naj pošlje naglo na mesto nesreče komisijo, ktera bi natanjko preiskala, kaj se je z Adelopsom zgodilo. Se ve, da nar raji bi bil sam zderčal po telegrafu na mesto, ko bi le mogoče bilo.

Čakam odgovora, čakam in čakam, odgovora ni! V strahu in trepetu preživim štirindvajset ur, bile so mi pol večnosti. Druzega si nisem mogel misliti, da prijatelj ni sporočila prejel. Kaj mi je početi?

Napravim se in tavam proti kolodvoru. Še le ko derdram po železnici se popolnoma zavém, in vsa moja nesreča mi spet živo stoji

pred očmi. O Adelops! ali si še cel, ali zdrobljen ležiš v Judendorfskem prahu. Bolje bi bilo zame, da bi te nikoli vidil ne bil!

Tako se peljem naprej; ničesar nisem slišal, kaj se okoli mene godi, le na eno besedo sem vedno pazil in ko vendar enkrat konduktér zavpije: „Judendorf, eine Minute Aufenthalt“ planem iz voza in najdem kmalo nesrečno mesto. O Judendorf! kraj nesrečnega imena, ti si mi vzel biser mojega življenja, ti si mi pokopal vse misli visokoleteče!

Zdaj sem na koncu svoje povesti, ne bom Vam na dolgo in široko iskanja popisoval. Iskal sem celi dopoldan in od mojega biseru ni duha ne sluha. Poldne odzvoni — Adelopsa le še ni! Mrak že nastaja in že sem obupal nad svojim iskanjem. Prevzdignem še eno desko — in tu je zdrobljena moja škatlica, v nji pa Adelops, ves potolčen, ves zdrobljen, le ena zadnjih nog je še cela; vzamem jo — tú jo vidite v ti tablici shranjeno in zdaj se k nji vsedam in jo gledam, da enkrat ugasne tudi moja že slabo berleča luč življenja.

„Gospod nikar preveč ne tugovajte, ga tolažim, saj lahko še enega ujamete.“

„O nikoli več, nikoli več nobenega. Sem že potem iskal in tudi hlapec Boštjan je iskal tri dni; pa ni nobenega več, on je bil edini svojega rodú, jest ga nisem bil vreden, torej je zginil — in ž njim moj diplom.“

„Nikar še ne obupajte, gotovo se še eden najde, napravimo se jutri, tudi jaz Vas bom spremil in Vam pomagal iskati.“

„Kaj Vi greste tudi? Res! Vi ste srečen človek, drekoberb-čeka, ki sva ga oba že zgubljenega mislila, ste našli, znabiti da enega zasledite. Jutri ob sedmih odrinemo. Prosim, ne pridite prepozno.“

„Se bom pospešil, zdaj pa zdravi!“

Šnakšnepskovski me spremi do vrat in ko me še enkrat poprosi, da gotovo pridem, gre nekaj bolj vesel v svoj kabinet.

Jelšovar in Lešovar.

Jel. Zdaj imajo Slovenci vendar dve čisto slovenski škofiji.

Leš. Ako bi Kočevarjev ne bilo.

Jel. Nemški Kočevarji v ljubljanski škofiji so vsi v en kot stisnjeni, se zaporedoma slovenski učijo, in se bojo čisto poslovenili.

Leš. To je res, pa slovenski kočevarji so po obeh škofijah gosto nasejani, ne marajo za materni jezik in kočevarijo Slovence, svoje rojake, po vseh kotih.

Jel. Ti in tvoj sosed sta se dala v družtvo živinomitstva vpisati, pa dereta svojo živino zdaj hujše, ko pred!

Leš. Prijatelj, motiš se.

Čertice iz življenja Šnakšnepkovskega.

V.

Drugo jutro ustanem na vse zgodaj in o pol sedmih sem že pri Šnakšnepkovskem. On je ravno pregledoval kebrolovsko pripravo, ki je na dolgi mizi razpostavljena bila, Boštjan se je pa pri frakeljnu za dolgo pot pokrepčaval. Na mizi zraven Boštjana je pa ležala mastna krača, nekaj klobas in kup dobro zapečenih regelj.

Ko me Šnakšnepkovski zagleda, mi poda roko in me od nog do glave pregleduje. „Kaj, v ti suknji mislite iti v jamo? — Se Vam precej vidi, da še niste veliko po jamah hodili. V ti suknji ne smete iti in da bi se domu preblāčit hodili, ni več časa. — Boštjan! stopi naglo pod streho in prinesi mojo staro suktnjo.“

Ko to slišim, me kurja polt spreleti, branim se kar je moč. Nič ne pomaga. Boštjan nejevoljen, da ga pri jedi motimo, gre pod streho in kmalo pricefrá staro suktnjo. Šnakšnepkovski mi hitro potegne mojo suktnjo s pleč in mi svojo obleče.

Pri ti suknji je bilo težko uganjevati, kakšne barve je bila; skerbi in leta so ji bile že dlako obelile. Šnakšnepkovskov stari oče jo je po svojem stricu podedoval in sam Metuzalem je mende že suktno za njo tkal.

Šnakšnepkovski z rokami ploska in me kmalo od spred, kmalo od zad pogleduje, Boštjan pa, ki je ravno kos klobase v ustih imel, bi se bil kmalo smeha zadavil.

„Tri sto zelenih rogačev! kot nalašč, malo predolga, pa to nič ne de, rokave tudi lahko zavihate, bo že!“

„Gospod! jaz se ne morem ganiti, pustite mi mojo suktnjo“ prosim Šnakšnepkovskega.

„Pa bi je bilo vender škoda!“

„Gotovo ne bolj, kot Vaše, in saj jo v jami lahko narobe oblečem.“

„Verjemite mi, da se Vam moja suktnja prav dobro podaja, pa če le nočete, siliti Vas ne morem. Zdaj je pa čas, da odrinemo.“

Boštjan, ki je med tem kračo, klobase in reglje v veliko torbo pobasal in čutarco žganjča v mavho vtaknil, stopi zdaj pred Šnakšnepkovskega in ta mu, kot tovornemu živinčetu začne nakladati torbe, vrečice, škatlje lesene in kositarne, steklenice, mreže in še veliko družega orodja, ki ga še zdaj imenovati ne vem. Ubogi Boštjan je že komaj dihal.

Šnakšnepkovski gre zdaj še v svoj kabinet, pa kmalo spet pride z dolgo firnažasto marelo pod pazho.

S Šnakšnepkovskim greva naprej, za nama pa Boštjan pod težo svojega bremena krevsa, in gotovo bi bil na poti obležal, ko bi se ne

bil včasih s kako klobaso ali regljo pokrepčaval in s požirkom žganjča medlih moči življenja oživljal.

Vrabci so že na strelaj dalječ bežali pred nami na bližnje drevesa in nas unisono pozdravljali z glasnim živživživ. Pa kdo bi strahopezljivim vrabičem ta strah pred Šnakšnepkovskovo podobo za zlo vzel, saj je skorej mene groza bilo zraven njega iti. Ko bi ne vedil, da so strašila za vrabce na polji toliko stare, kot poljedelstvo, bi lahko mislil, da je bil Šnakšnepkovski izgled za vse strašila. Le mislite si dolzega in tenkega moža v ozkih petelinčkovih hlačicah, ki so scer le do kolen segale, pa do petá dolga siva suknja je to ozko napako ljubeznjivo skrivala. Na glavi ima bel slamnik s širocimi krajniki, na nosu zelene očali in pod pazho dolgo firnažasto marelo. Mislite si vse to in Šnakšnepkovski z dušo in telesom, s kervjo in z mesom stoji pred vami.

Brez over pridemo iz mesta, le včasih bi se bil kaki pes rad terdnote Šnakšnepkovskove suknje prepričal, kterega je pa Šnakšnepkovski, tacih napadov že navajen, vselej s koščekom kruha, kterega je v ta namen vedno pri sebi nosil, potolažiti vedil.

Ko pridemo do kosarne, reče Šnakšnepkovski: „Počakajte tukaj enmalo, imam nekaj opraviti.“ S temi besedami gre proti gnojišču, ki se za kosarno razprostira; ga z rokami preberskuje, pobira stare cunje in škerpele in jih zvesto v škatlo spravlja. Boštjan je pa med tem svoj deficit na regljah poravnal pri šepasti Lizi, ki svojemu staremu znancu en požirk „grenkega“ še poverh da. Boštjan je bil vojak pri domačem regimentu, štirinajst let in osem tednov je služil zvesto cesarja. Časti ni bil nikoli lakomen, že dvakrat so ga hotli za „frajtarja“ postaviti, pa Boštjan se je branil z vsimi štirimi. „Gospod stotnik“ je vselej odgovoril, „pustite me prostaka, saj komaj sam sebe opravljam, kako bom še na druge pazil. In stotnik ga je uslišal dvakrat, ali tretjikrat so ga po vsi sili hotli za frajtarja imeti, zdaj ni pomagala nobena prošnja. To je bilo Boštjanu preveč, odpovedal se je soldaškemu stanu in vzel od njega slovo. Sicer je bil pa vojak od nog do glave, in ko so njegovi tovarši veseli „Soldaško“ prepevali, je on tudi vselej s svojim zamolklim glasom bolj po tihem ž njimi renčal, le pri versticah:

Soldat živi vesel v en dan

Sej cesar da pol hleba in kar je treba,

je z glavo zmajeval, ker Boštjan ni mogel nikoli zapopasti, kako more odraščeni možak s pol hlebom zadovoljen biti. Torej se je tudi Boštjan že drugi teden, ko je v ta stan stopil, pri stotniku zoper pol hleba pritožil — in pritožba je pomagala. Boštjan je odslej dobival cel hleb na dan, in nikoli se mu ni staral. Njegovi tovarši so ga imeli celó na sumu, da je on z njih hlebi v bližnji in ljubeznjivi zavezi, kar pa jaz od poštenega Boštjana verjeti ne morem.

Zdaj pride Šnakšnepskovski iz gnojišča in jaz ga poprašam, kaj je imel ondi opraviti. Šnakšnepskovski odpre škatlo, ktera je bila polna smerdljivih cunj in druge gnjusobe in mi reče: „Že več kot dvajset let nabiram gradivo za veliko delo, ktero mislim izdati pod naslovom: Obširni popis živalic, ki se v umazanih cunjah, smerdljivih škerpelih in starih kožuhih zarejajo, njih šege in navade.

Tacega dela še nima noben narod, in s tem delom si mislim največe zasluge za človeštvo pridobiti, se ve, da jih bo mende še le pozneji rod prav spoznal. Nabral sem teh živalic celo armado in to kosarno gnojišče je dalo naj večji kontingent. Toraj hočem v svojem delu raztrositi njegovo slavo po vsem svetu in v duhu že vidim naravoslovce vseh narodov, kako romajo od vseh vetrov k temu gnojišču. O kosarno gnojišče! jaz ti bom zakrožil visoko pesem, jaz hočem biti tvoj Homêr, zraven mojega imena bo slovelo tudi tvoje ime na veke.“

Razni zanimivi pogovori so nam krajšali dolgo pot. Šnakšnepskovski je vedno od Adelopsa in od svoje slave fantaziral, le včasih, ko je kako mušico po zraku ferkati vidil, je obmolčal, je vzel Boštjanu mrežo in kot blisk jo udere za njo. Ker je bil dolzih nog, sta bila z mušico kmalo skupaj, le maloktera mu je ušla. Po kebrih danes ni veliko gledal, ker mu je bil vedno le ljubljencek Adelops pred očmi; tudi bi nas bilo iskanje preveč mudilo, toraj smo šli hitro naprej, le ko smo do kacega frišnega kravjeka prišli, ni mogel Šnakšnepskovski skušnjave premagati, da bi ga ne bil vsaj hitro in bolj poverh preberskal. Da bi bil tebi nič, meni nič memo njega šel, tega mu njegova rahla vest ni pripustila. Boštjan je pa vedno k reglam vas hodil in večkrat jih je prešteval svoje ljube.

Marsiktere je že zmanjkalo!

Zdaj pridemo do vasi, blizo ktere je jama. „Počakajte nekoliko tukaj, reče Šnakšnepskovski, da stopim do Češnovarja, da bo vedil, da smo tukaj in da nam bo kaj jedila pripravil, ko bomo iz jame prišli.“

Boštjan se pri teh besedah ironično nasmehlja in še enkrat prešteje svoje reglje in klobase. Moj želodec se je tudi že oglašal, in jaz bi mu bil nar raji precej postregel, pa sem si mislil, saj v jami ne ostanemo dolgo in Šnakšnepskovski, ki tudi brez vse jedi sterpi, te ne sme osramotiti; ti bo pa pozneje bolj dišalo.

Ravno sem hotel Boštjana uprašati, zakaj se je pri Šnakšnepskovskih besedah smehljaj, pa že ni bilo več časa, ker gospod je prišel že nazaj, in urno se podamo k jami, ki je bila le za strelaj od vasi.

„No! hvala bodi Bogu, zdaj smo tu!“ izdihne Šnakšnepskovski, „Bog nam daj srečo!“

Jaz gledam in se oziram po pečevji, kje je vhod v jamo, pa ga le ne zapazim. Ko Šnakšnepskovski vidi, česar iščem, se mi

nasmeja in mi reče: „Vi iščete vhoda, ali ste mar slepi? ali ne vidite te luknje tukaj?“ in mi pokaže pred nami ozko luknjo, skoz katero bi se komaj lesica splaziti mogla.

„Kaj! to je vhod? To ni mogoče. Človek tu ne more noter.“

„Da je mogoče“ mi zaverne Šnakšnepskovski, Vam hočem kmalo pokazati. Le storite, kar bom jaz storil. Vi greste za mano, in za Vami gre Boštjan.

Boštjan je zdaj svoj tovor odložil in se je deržal, kot bi mu červi iz nosa lezli, in kmalo ozko luknjo, kmalo svoj trebušček pogleduje.

Šnakšnepskovski se pa verže na tla in po vseh štirih se plazi po luknji z nogami naprej, za njim grem jaz, in oba sva, akoravno težavno, srečno prišla v jamo, ki je bila precej skonca toliko visoka, da sva lahko po koncu stala. Ali ubogemu Boštjanu se je huda godila. Revež je bil precej životen in zdaj v ozki cevi stoka in zdihuje, kot bi ga bil na ražen nataknil.

„No Boštjan! le korajžen, le še enmalo se pomakni naprej, bo kmalo bolje.“

„Gospod! jaz ne morem ne naprej, ne nazaj,“ zdihuje Boštjan tako milo, da sem mislil, da se mora terda skala omečiti.

„Kaj, da bi ravno danes ne mogel; saj si že bil enkrat tukaj, korajža velja!“

„Sveta Uršula in enajst tavžent devic, pomagajte!“ zdihne Boštjan, z vso močjo se še enkrat upré in glej! šlo je. Boštjan je živ, le nekoliko zmeršen in opraskan, prilezel iz luknje in v roki za sabo potegne mavho z reglami.

„Hvala Bogu! zdaj sem mende to hudo prestal, ali kako bo šlo nazaj?“

„Se ve, da ne moreš noter,“ se krega Šnakšnepskovski, „ker imaš toliko nepotrebnih reči seboj, čemu ti je ta mavha?“

„O Gospod! to je naj potrebnije med vsimi rečmi, če bi te mavhe ne bilo, bi jaz ne bil mogel tako daleč priti, že na pol pota bi bil obležal.“

„Boštjan! ti se mende nikoli ne boš poboljšal. Pa zdaj smo v jami in z marnami ne bomo časa trčili, čas je drag.“

Narodne pesme jugoslavenske.

I. Isterske.

(Nabral Jak. Volčič.)

Dete pred rajskimi vrati.

Jeno malo ditešce
O polnoči rojeno,
Za polnočju kerščeno,
Prija dneva s tega sveta šlo;

Ali se je mučilo,
Prija neg' je v raj došlo.
Kad' je došlo pred vrata od raja,
Pak mu govori vratar od raja:

vze te drevesica so prebrodile indijanski ocean, tiho in atlantiško morje in so zaredile okrog in okrog zemlje v ugodnih krajih tisuč in tisuč drugih vertov, kjer imá na sto tavžente ljudi opravila, katerih letni pridelki znašajo več kot 600 mill. liber, ki se v sto in sto brodovih prevažajo na vse kraje sveta. Kofé, prvotno iz arabske reje, je postal eden naj imenitnejših predmetov vsesvetne teržije, arabski kofé je na evropskih teržiščih po svojem kupu, po svojej colnini in po vsakoverstnem svojem razkupu naj večje važnosti ne samo za blagostanje in životne potrebe celih mest in ljudstev, ampak tudi za cele deržave in osode celega ljudskega rodú.

(Konec sledi.)

Čertice iz življenja Šnakšnepkovskega.

VI.

Šnakšnepkovski prižge zdaj tri sveče; da nama z Boštjanom vsacemu eno, eno si pa sam obderži. „Zdaj pa le tiho za mano, sicer bi nenavadni šum živalico prestrašil.“ Vsi vlečemo sapo nase in po perstih tavava z Boštjanom za Šnakšnepkovskim. Ko gremo en čas naprej tiho kot duhovi, nama dá Šnakšnepkovski z roko znamenje, da smo na mestu; in res se ustavimo pri veliki črni kopici. Ko jo bližej pogledam, vidim da je kup topirjevega gnoja; bilo je namreč teh žival po stropu vse černo.

„Tu ali pa nikjer!“ zašepeta Šnakšnepkovski.

Reče in pade pred kupcom na tla in z Boštjanom slediva njegovemu izgledu; vsi trije pokleknemo v blato in berskamo kake pol ure; nobeden besedice ne čerhne. Pa akoravno smo že pol kupca preberbali, keberčka vender le ni; le hudi duh nam udarja v nosove, in okužuje Boštjanu sleherni grižlejš.

„O ti prekleti Adelops!“ zarentači Boštjan bolj po tihem.

„O Boštjan, Boštjan! ne imenuj po nemarnem tega lepega in sladkega imena!“ ga resno zaverne Šnakšnepkovski. „Zdaj ga pa gotovo ne bo. Če se ti ne ljubi, če si prelén, pa pojdi proč!“

Boštjan si ni dal tega dvakrat reči, mermraje ustane in se usede na bližnjo skalo, zasadi luč v blato na tla in svojo jezo znosi nad regljami in klobasami. Kot kervoločen tiger ovco razterga, tako je zdaj Boštjan tergal reglje, in kmalo se je njegovo cmakanje po vsi jami razlegalo, da so celó topirji nemirni postali in semtertje ferkati jeli.

Mene so tudi že jele kolena boleti in želodec mi je vedno pravi, da je poldne že davno odzvonilo. Pa en malo bi bil znabiti še poterpel, ali Boštjanovo cmakanje ga je bilo zdaj popolnoma zdražilo, spuntal se mi je in tirjal svoje pravice, katerih mu pred Bogom in pred ljudmi nobeden krátiti ne sme. Ali s čim ga hočem potolažiti? Le sam Boštjan bi znal pomagati.

Vzdignem se iz blata in sline se mi cedé, ko grem memo

Boštjana. Boštjan je mende moje želje uganil, z besedami: „Tù imate nekoliko, vem da ste že potrebni“ mi pomoli eno klobaso in eno regljo.

Šnakšnepškovski se pa ne gane, zmiraj naprej rije po gnoji, ne vidi nič, ne sliši nič, kot bi bil v tretje nebesa zamaknjen. Le včasih globoko izdihne — Adelops in diplom mu rojita po glavi.

S klobaso in reglo si grem mirnega kraja iskat, kjer bi me nihče motiti ne mogel. Grem proti drugemu koncu jame in vidim pred saboj globoko vodo, unkraj vode pa se je razprostiral drugi del jame. Le po ozkem skalnatem grebenu, ki je kakor berv čez vodo peljal, se je moglo v ta oddelk priti. Spravim se čez greben in kmalo najdem primeren suh kotic, se usedem na kamen in z hvaležnim sercom uživam Boštjanov dar.

Ko mirno jem, mi prileze po nogi majhen keberček. Kaj zlodja! ko bi bil to Adelops! Bolj natanjko ga pogledam in primaruha! po Šnakšnepškovskovem popisu je mogel ta keberček Adelops biti. Primem ga rahlo in ga denem v steklenico, ktero mi je Šnakšnepškovski v ta namen izročil. Ko ga imam notri, ga še enkrat pogledam in se popolnoma prepričam, da je to živalica, ktero Šnakšnepškovski s tolikim trudom išče.

„Ga že imam! ga že imam!“ vpijem na vse gerlo.

Te besede prebudé Šnakšnepškovskega iz njegovih sanj. Kot bi ga bila božja strela zadela, plane kviško, sveča mu pade iz rok, ves se veselja trese in z besedami: „Kje je, kje ga imate?“ jo udere po ozkem grebenu proti meni, ali o joj! stopnje mu zmanjka, in šterbonk se zverne v vodo.

„Gospod! kaj delate? ne hodite k vodi, bodete mokri,“ ga svari skerbni Boštjan!

„Pomagajte! pomagajte!“ se dere Šnakšnepškovski na vse gerlo in voda mu sapo zapira.

„Kaj Vam pa je, da upijete, kot bi Vas na meh derl? Ali Vam nisem pravil, da ne hodite k vodi, zdaj pa imate, čemu je tega treba?“ se krega Boštjan, spravi reglje v mavho in se vzdigne počasi.

Jaz sem pa hitro priskočil in Šnakšnepškovskega, ki je kot ranjeni som vodo pretepal in že pojemati začel, srečno zgrabim za en škric in vlečem na vso moč. Med tem je pa tudi Boštjan prišel, zgrabi po sreči gospoda za eno bedro in z združeno močjo potegneva gospoda na suho. Šnakšnepškovski je bil moker kot miš, nič se ni zavedil; kot červivi gaber, ki ga je zimski vihar poderl, je ležal na tleh. Z Boštjanom ga začneva dergati in najin trud ni bil zastonj, počasi se zavé, pogleda in s tihim glasom pravi: „Kje ga imate? pokažite mi ga!“ Podam mu steklenico. Šnakšnepškovski pogleda živalico, merto oko se mu zasveti in s povzdignjenim glasom zažene: „Gloria, gloria! je že, je že, ta pravi je.“ Ta pogled ga je bil spet zbrihtal, ker le strah ga je bil

tako omamil, da je kot na pol mertev na tleh ležal. Počasi se skloni in name se operaje, stopi na noge.

„Kje ste ga dobili, kje? hitro mi povejte, o Vi srečen človek!“

Povem kje in kako sem keberčka naletel in Šnakšnepkovski je bil prec pripravljen, ga iti iskat. Jaz ga pa primem za roko in mu rečem:

„Gospod! bogajte me in ne hodite, mokri ste, kako lahko bi se v merzli jami prehladili; le pomislite svoje zdravje. Saj je dosti, da imamo enega, z veseljem Vam ga izročim; le hitimo, da pridemo do Češnovarja, da se bote preoblekli, ali vsaj posušili.

Prav imate, zdravja je treba varovati in saj zdaj ga imam, ljubčka serca, po katerem je moja duša tako željno hrepenela. Pa kaj Vam hočem dati v dar za ta biser? Vsa moja zbirka Vam je na ponudbo, izberite si iz nje, kar Vam je ljubo in če si tudi eno tistih dveh stenic izberete, kateri mi je nedavnej Raggedfellow iz Filadelfije poslal, ki jih je tam v neki poderti indijanski bajti nabral, — Vam jih ne morem odreči. Tudi mi morate dovoliti, da prvi novi živalici, katero najdem, dam Vaše ime; vredno je, da se ohrani v naši vednosti.“

„Gospod! to je preveč!“ mu odgovorim, „meni je dosti, da vém, da sem Vam veselje napravil, družega plačila ne tirjam. Zdaj pa skusiva, da prideva iz jame.

Jaz svetim naprej in Šnakšnepkovski gre za menoj. Boštjana pa ni bilo nikjer viditi, še le ko k izhodu prideva, slišiva reveža, kako v ozki špranji stoka in zdihuje. Ko je vidil, da se odpravljamo, se je hitro zgubil in hitel proti luknji, ker zadnji ni hotel biti.

„Kaj pa počneš Boštjan?“ ga nagovori Šnakšnepkovski.

„Vun bi rad prišel, pa ne gre po nobeni viži. Bal sem se, da bi mi vidva ne ušla in bi jaz v ti luknji obtičal, kar se bo mende tudi zgodilo, vsaj zdravih udov ne bom vun prinesel. Dolgo se že uperam, vse litanije sem že omolil, vse svetnike in svetnice sem na pomoč poklical, pa le enega ni, da bi mi pomagal, celó moj patron me je v nemar pustil. Oh! kaj bo, kaj bo!“

Ker Boštjanu dobri duhovi niso hotli pomagati, je jel rentaćiti in kleti, da me je groza obhajala. In glej, čudo se godi! hudi duhovi so pomagali: kar naenkrat se zasveti beli dan po spokljini. Boštjan je bil zunaj in počasi mu slediva s Šnakšnepkovskim.

Boštjan se je zunaj precej zvernil na travo, kot bi bil od mertuda zadet, in res je sam mislil, da je že na pol mertev. Čez nekoliko časa vzdigne počasi roko za roko, nogo za nogo in ko začuden vidi, da so še zdrave, se sklone in z obema rokama svoje rebra prešteva, ker je mislil, da si jih je saj polovico polomil. Ko se v svoje veselje prepriča, da so še vse celé, se stegne po svoji mavhi, ktere ni nikoli zgrešil in v nji si poišče novih moči.

Šnakšnepkovski se je pa vsedel na solnce, vzame steklenico s Adelopsom v eno roko, v drugo pa prime lupo in živalico od vseh

strani pregleduje, včasih z glavo pokima in se sladko nasmeja. Vse, kar je danes prestal, je pozabljeno, on se zdaj ne zmeni za nobeno drugo stvar, še celó Boštjana ni mende vidil in slišal, ki se je prednj ustopil in ga z resnim glasom nagovoril: „Gospod! obljubite mi, da me ne bote nikdar več silili, Vas v to gerdo luknjo spremiti, jaz nočem več prevzetno na božjo milost grešiti, meni je Vaša služba ljuba, ali moji zdravi udje in moje življenje mi je vender ljubše.“ Je rekel in se možko obernil in jo naravnost proti vasi zavel.

Zdaj se tudi Šnakšnepškovski zbrihta, mi poda roko, me milo pogleda in zašepeta: „Vi ste moj angeljček!“ Potem greva za Boštjanom proti Češnovarju. Solnce je kaj hudo pripekalo in iz mokrega so se vzdigovale megle vodenih soparov, kot iz gnoja, kterege je ravno Češnovar iz hleva kidal.

Glasnik literarni.

Naročilo. „Vsi narodi skor imajo zbirke narodnih pripovedek, le Slovenci jih dozdej še pogrešamo. Nabral sem okoli Varaždina lepo število takih pripovedk, ki so se, kar sem jih tu in tam priobčil, mnogim dopadle. Sklenil sem toraj, da se enkrat začetek stori, en zvezek na svetlo dati, če bom dobil dovolj domoljubne podpore.“ Tako piše g. M. Valjavec in vabi na naročilo do prvega junija t. l. Naročnina po 48 kr. sv. se bo odrajtala po prejemu knjige. Kakor hitro se oglasi toliko naročnikov, da se plačajo tiskarni stroški, bo prišla knjiga v natis. V Celovcu prejema naročila vredništvo slov. Prijatla in Glasnika. Veliko lepega in zanimivega iz življenja narodskega imamo pričakovati; naj bi se toraj oglasilo prav obilno prejemnikov!

* Perve dni preteklega mesca je jel v Reki izhajati dolgo pričakovani „Neven“, list zabaven, podučen in znanstven, v ilirskem jeziku, vsak teden po celi poli velike osmerke. Vredujeta ga g. Dr. J. Vranjicanji Dobrinović in V. Pacel. Cena mu je za celo leto po pošti 5 gld., za učnike ljudskih šol in za učence le 3 gld. sr. Naj bi si pridobil tudi med Slovenci obilno prijatlov!

* V Carigradu izhaja pod vrednikom Dimitr. Mutevom dvakrat na mesec „Blgarska knjižica.“ Perva knjižica, ki je prišla za prvo polovico mesca prosinca na svitlo, obsega med drugimi sestavki življenje sv. Klementa, nadškofa ohridskega, popisano v XI. stoletju po Teofilaktu, nadškofu ohridskem — misli o bulgarskem jeziku in še več drugih lepih reči.

* Neven naznanja, da se tiska v Reki „Rječnik slovinsko-italianski“, spisan po O. K. Parčiču. Obsega neki mnogo besed čakavskih, kterih zastonj iščeš v vseh doslej izdanih slovarjih.

na otoku Martinique odpeljal. Ali na morju se jim je hudo godilo, bili so v velikej nevarnosti potoniti, in nazadnje jim jame sladke vode pomanjkovati. Pičlo so jo jeli deliti med ljudi na ladji, da bi mogli dalej shajati. Cele dni je terpel učeni mož velike žeje, da je le svojega ljubčika suše obvaroval. Zadnjič so srečno pristali na otoku, in Declieux je vsadil svoje drevesice v ugodno zemljo blizo svojega stanovanja, kjer se je prav dobro obnašalo in kmalo celo družino mladih drevesic zaredilo. Iz Martinique so ga jeli na velikem otoku Domingo saditi, kjer se je v kratkem času tako dobro obnesel, da so ga tam skoro več pridelovali, kakor v srečnej Arabiji. Domingo je bilo tedaj središče za kupčijo s kavo in za Nekerja, velikega ministra Ludvika XVI., se je odtod vsakega leta po 6 do 7 milijonov liber kave v Europo prepeljavalo. Tu se jasno vidi, kaj premore visoka in blaga misel enega samega človeka, kake nasledke imajo včasih iz početka naj manjše reči, če so jim ugodne zvonajne razmere. Nekteri celo terdijo, da pohajajo vse neštevilne drevesa, ki se obdelujejo po zapadnih Indijah in po srednej Ameriki, iz Declieujevega debla; pa z druge strani se govori, da so ga leto pozneje Hollančani v svojo naselbino Surinam v južnej Ameriki prinesli. Gotovo pa vendar ostane, da je večina ameriškega kafeta od tega samega drevesa. Zakaj po kervavem puntu černih zamorcov na otoku Domingu so se evropski naselniki po vseh antilskih otokih in po južnej in srednej Ameriki razkropili in tam v novej zemlji jeli iz teh samih jeder kafé pridelovati. V obče prideluje novi svet dve dobre tretjini vse kave, ki se sedaj po svetu vsakega leta porábi. Kava je tedaj v začetku 18. veka nastopila svojo pot po morju okrog sveta ter jo je tudi v nekterih letih slavno končala.

Arabija, popred edina dežela, ki je dajala kavo, je prideluje sedaj naj manj, če jo primerimo s kraji, koder so jo Evropejci zasadili: po obéh stranéh zemskega ravnika tje blizo severnega in južnega obratnika. Kava je postala veliko bogastvo evropskih naselbin v novem in starem svetu, je obernila tam neizmerne prostore neobdelane zemlje v sprelepe obljudjene vertove, ki bi bili brez nje še dolgo ostali pusti lesovi, berlogi samó za divjo zverino.

Čertice iz življenja Šnakšnepsovskega.

VII.

Češnovar nam gre naproti in nas pelje v hišo. Ko gremo skoz vežo, me neka čudna prazna misel obhaja, ker na ognjišču ognja ni bilo viditi. Kaj bo z našo južino, sem sam pri sebi mislil. Ali prva skerb je bila zdaj, mokrega gospoda prebleči. Pa kako? Češnovar ni

nosil gosposke suknje in Šnakšnepkovski v hladnem večernem mraku tudi ni mogel moker domu iti. Dolgo smo uganjevali, kaj bi bilo početi, nazadnje je bilo sklenjeno, da bo dal Češnovar nekaj perila in svoj stari kožuh. Skonca to Šnakšnepkovskemu ni bilo nič kaj po volji, pa ker smo mu vsi prigovarjali in ker je tudi sam previdil, da si ne more pomagati, se je udal. Češnovar ga pelje v hram in čez nekaj časa prideta nazaj. Češnovarica in Boštjan bi bila kmalo smehú počila in tudi jest si nisem mogel kaj, da bi se ne bil smejal.

Češnovar je bil namreč bolj majhne in čokaste postave in kožuh je Šnakšnepkovskemu pičlo do kolén segal. Ker so se njegove hlače zunaj sušile, so se vidile njegove suhe koščene nožice. Na glavi je obderžal svoj slamnik in na nosu zelene očala.

„No! mati, zdaj pa z južino na mizo!“ veli Šnakšnepkovski Češnovarici.

Mati prinesejo latvico sladkega mleka in kos domačega kruha. Šnakšnepkovski drobi kruh v mleko in vabi Boštjana k južini. Boštjan je pa že iz mavhe zvlekel mastno kračo in zdaj je ravno nož ob peč brusil.

„Boštjan! prisedi se k nama in zajemi žlico mleka!“

„Saj veste, da jaz ne jem mleka. Mleko je le za otroke!“ Boštjan modro odgovori.

„Velikokrat sem ti že rekel, da ti mleko vse premalo obrajšaš; mleko je ena nar redivniših jedi, ker ima vse v sebi, česar telo potrebuje. Le poglej majhno dete, ki se živi od zgolj mleka in se prav dobro počuti.“

„Zato ravno pravim, da je mleko le za otroke, za odraščenega možaka pa take prazne pomije niso, moje telo poželi kaj bolj tečnega, da želodcu kaj zaleže. Hvala bodi Bogu, da mi ni treba z mlekom želodca spirati.“

Šnakšnepkovski je na to obmolčal, mende ker je previdil, da Boštjana prepričati bi se djalo bob v steno metati. Kar mene tiče, bi bil raji Boštjanu prav dal, ali ker boljšega ni bilo, je móglo to dobro biti.

Šnakšnepkovski veli prinesiti še latvico kislega mleka. Tudi tega se lotiva, ali kar naenkrat Šnakšnepkovski obstane, položi počasi žlico na mizo in gleda stermo za duri pod klop. Jaz gledam, kaj ga je tako zmotilo, in vidim da je pod klopjo na umazanih cunjah ležala pesica s tremi mladimi.

„Gospod! kaj ste položili žlico? le še zajemite!“

„Hvala! ne morem več. Oh ko bi mogel jaz te cunje dobiti, gotovo lazi in skače po njih še veliko nepoznanega blaga za moje obširno delo.“

Vstane in se bliža pesici s koščkom kruha in z dobrimi besedami. Pesica je vzela kruh, ali za dobre besede se ni zmenila. Jela je renčati in zobé kazati, da se je mogel Šnakšnepkovski počasi nazaj

pomikati. Sedel je spet za mizo in vzela žlico v roke, ali ni mu več tako dišalo kot poprej, cunje mu niso šle iz glave, vedno je po strani pogledaval pod klop.

Češnovar pride zdaj spet v hišo in prinese Šnakšnepškovskove hlače, ki so bile že dobro presušene. Gospod začne Češnovarju nago-varjati, da bi mu za dober denar prepustil tiste stare cunje, na katerih pesički ležé. Češnovar je poznal gospoda in je delal, kot bi ne hotel ničesar uzeti. Pobere cunje in jih da gospodu. Šnakšnepškovski mu potisne skrivaj nekaj v roko in spravi cunje v posebno škatlo.

Boštjan je bil s kračo tudi že pri koncu, pesici je bil dal kost, za kar se mu je Šnakšnepškovski z očmi zahvalil. Mastne roke in nož je obrisal v čevlje in potem se je spet obložil s svojim tovorom.

Kratko se poslovimo pri Češnovarju in odrinemo.

Boštjan je šel naprej, mislim zato, ker je vedil, da se ne bo mogel smehú zderžati, ko bi gospoda tako našemarjenega pred saboj vidil. Tiho in hitro korakamo naprej, nihče ni žugnil besedice, le stari kožuh je opletal okoli Šnakšnepškovskovih kolen. Ko pridemo v bližnjo vas, se začne mlado ščene nad nami togotiti, pa tega smo bili že navajeni in še zmenili bi se ne bili za to. Ali v kratkem nas obsuje vsaj deset psov, ktere je posebno Šnakšnepškovskov kožuh mikal, vsaj vsi so se le vanj zaganjali.

Gospod ni vedil, kako bi se vsem ubranil in začne upiti. Boštjan je pa kot stari vojak kmalo previdil, pri čem da smo; skoči do gospoda, mu izterga marelo iz pod pazhe in plane nad pse. Zdaj mahne na levo, zdaj na desno, zdaj od spred, zdaj od zad; enega údre po glavi, enemu pomeri rebra in tretjemu spodbije noge. Tako serčno je mlatil, da so kmalo vsi pete brusili; Boštjan je pa še vedno stal na cesti s povzdignjeno marelo in gledal moško okoli sebe, kot bi hotel reči: No! kje vas je pa še kaj? Ko vidi, da se nobeden več ne prikaže, da gospodu marelo nazaj z besedami: „Saj sem Vam pravil, da ne hodite k vodi.“

Gremo spet naprej. Šnakšnepškovski je vedno molčal, ali vesel je pa bil, ker se je vedno muzal, in tudi na obrazu se mu je bralo tiho veselje. Rad bi bil vedil zakaj. Zdaj vidim, da mož zdaj desno, zdaj levo ramo prizdiguje in da se kmalo pod eno, kmalo pod drugo pazho popraskuje. Rečem mu tedaj: „Gospod! mislim, da ste v Češnovarjevem kožuhu dobili neprijetne goste, ki bi radi do vaše kervi prišli.“

„Res je taka“, mi odgovori, „ali ti gosti mi niso neprijetni, marveč so mi prav ljubi. Saj človek ne vé, kje ga nova špecies čaka. Ta kožuh je star in Bog vé, kje se je že valjal, tudi je pri Češnovarji ves drugi zrak, kot pri nas v mestu. Češnovar bi mi ne bil mogel bolj ustreči, kot s tem kožuhom, saj pravim, ni nesreče brez sreče. Tem sitnim gostém pa tudi privoščim to kratko veselje, jim bom že jutri doma pokazal, po čem je moja kri.“

„Ravno tako po sreči,“ nadaljuje gospod, „sem naletel pred tremi leti na novo uš. Prenočil sem namreč v neki kerčmi na Dolenskem. Ker sem bil truden, sem se usedel po večerji nekoliko k peči na klop. Ko nekoliko zadremujem, me nekaj hudo v roko ujé. Pogledam in vidim, da je lepa velika uš, ali po naše pediculus. Berž jo denem pod mikroskop in vidim, da je od vseh svojih sestrá razločna.

Prašam gospodinjo, kdo je tukaj sedel. Ona mi pove, da so bili svinjarji sinoč tukaj, ki so prešiče iz Hrovaškega gnali. To mi je bilo zadosti. Pozvem tudi, kje so ležali in akoravno sem bil truden, sem šel vender v slamo na hlev. In res, hvala bodi Bogu, prida sem se jih bil nalezal. Drugi dan pa berž domu, presneto so me zdelavale, pa sem si mislil, le dajte me, jutri bom pa jaz vas. In še dan danes se ne kesam, ker v novem katalogu že stoji: *Pediculus Šnakšnepkovskii*.

Med temi in drugimi pogovori pridemo do mesta. Ker ste se tukaj najne poti ločile, sem se od njega poslovil. Bila je že terda noč, ko pridem v zaspano mesto.

Glasnik literarni.

Jugoslavenski časopisi. Na Avstrijanskem izhaja letos 13 jugoslavenskih časopisov. Ti so A) v ilirskem jeziku 1. Narodne Novine. V Zagrebu 14. l. vsak dan po poli. Vrednik D. Demeter. Cena 12 gld. sr. — 2. Gospodarski list. V Zagrebu 6. leto, vsak teden po poli. Vrednik B. Šulek. Cena 3 gld. — 3. Zagrebbački katolički list. Cerkven časopis 9. l. v Zagrebu. Vsak teden po celi poli. Vrednik N. Horvat. Cena 6 gld. 20 kr. — 4. Glasnik dalmatinski. V Zadru 10. l. vsak teden dvakrat po poli. Vrednik Kazali. Cena 5 gld. — 5. Neven. List beletrističen in poudčen v Reki, vsak teden po poli. Vrednika J. Vranjicanji Dobrinović in V. Pacel. Cena 5 gld. — B) v serbskem jeziku. 6. Srbski Dnevnik z leposlovno prilogo „Sedmica“ v Novem Sadu, dvakrat v tednu. Vrednik J. Popović. Cena 10 gld. — 7. Svetovid na Dunaju, dvakrat v tednu. Vrednik A. Andrić. Cena 12 gld.; — 8. Podunavka v Zemunu, vsak teden po poli v knjigarnici Sopronovi. Cena 5 gld. — 9. Srbskij Lětopis v Pešti, dva zvezka v letu. Vrednik J. Georgiević — in C) v slovenskem jeziku, kakor je vsem bravcom znano 10—13 Novice, zgodnja danica, slovenski prijatelj in naš Glasnik,

* V Petrogradu je v treh zvezkih na svitlo prišla: Istorija carstvovanja Petra Velikago, ktero je spisal slavni Ustrjalov. Ta imenitna knjiga, 115 pol debela, je olepšana z obrazom cara Petra in velja 10 rubljev.